

Dosarul nr. 2ra-463/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (S. Clima)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N. Simciuc, I. Țurcan și Iu. Cotruță)

ÎNCHEIERE

27 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecător
judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Nicolae Craiu

examinînd admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Buzulan Maria împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria or. Căușeni și executorul judecătoresc Vladimir Bezedo cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, încasarea prejudiciului material și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind menținută hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă:

Buzulan Maria a depus cerere de chemare în judecată la 18 septembrie 2017 împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria or. Căușeni și executorul judecătoresc Vladimir Bezedo cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, încasarea prejudiciului material și repararea prejudiciului moral.

Reclamanta în motivarea pretențiilor a indicat că prin hotărârea din 26 iunie 2009 a Judecătoriei Căușeni din 26 iunie 2009, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Buzulan Maria împotriva Consiliului și Primăriei or. Căușeni privind contestarea actului administrativ, a fost dispusă anularea pct. 6 a deciziei Consiliului orașenesc Căușeni nr. 10/25 din 16 octombrie 2007, anularea dispoziției primarului or. Căușeni nr 02/1 -7629 din 5 decembrie 2008, obligarea Primăriei or. Căușeni de a prelungi autorizația de construcție nr. 1 din 16 ianuarie 2008, eliberată pe numele lui Buzulan Maria, precum și de a întocmi și semna contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor conform proceselor-verbale ale licitației cu Buzulan Maria.

S-a specificat că hotărârea respectivă a devenit irevocabilă la 17 iulie 2009, fiind eliberat titlul executoriu în aceeași zi.

La 10 iunie 2010, reclamanta a depus în adresa șefului Oficiului de Executare Căușeni cerere de executare a titlului executoriu. Din motiv că Oficiul de Executare

nu a reacționat în nici un mod la cerere, la 13 septembrie 2010 a solicitat în scris răspuns la acțiunile întreprinse privind executarea documentului executoriu.

Buzulan Maria a precizat că doar după ce a solicitat în scris un răspuns de la Oficiul de Executare, a fost intentată procedura de executare.

Executorul judecătoresc Vladimir Bezede a somat Primăria or. Căușeni de mai multe ori, însă ultima n-a reacționat, astfel încât hotărârea judecătorească rămâne neexecutată, pe parcursul a mai mult de 8 ani.

În perioada dată, s-a constatat că decizia Consiliului orășenesc Căușeni nr. 7/7 din 29 august 2007, prin care i s-a atribuit terenul pentru construcții, a fost falsificată, fapt acceptat de Primăria or. Căușeni prin dispoziția nr. 02/1-7-629 din 5 decembrie 2008.

Reclamanta a accentuat că pretext pentru neexecutarea hotărârii judecătorești a servit ilegalitățile enunțate, constatate prin actul inspecției financiare tematice la Primăria or. Căușeni din 7 martie 2012.

La începutul anului 2017, Buzulan Maria s-a adresat Ministerului Justiției al Republicii Moldova solicitând suportul în vederea executării hotărârii judecătorești definitive și irevocabile, iar din răspunsul Ministerului nr. 04/466 din 2 mai 2017, rezultă că debitorului i s-a propus executarea neîntârziată a hotărârii judecătorești din 26 iunie 2009.

Buzulan Maria a specificat că fiind invalid cu grad de dezabilitate sever, a fost umilită de nenumărate ori, a dat explicații diferite la o mulțime de instanțe, în acest mod fiindu-i afectați și membrii familiei, din care cauză, consideră că i s-a adus un prejudiciu moral estimat la suma de 100 000 de lei.

Cît privește prejudiciul material, reclamanta a precizat că acesta constituie cheltuielile suportate de Buzulan Maria pentru întocmirea prezentei acțiuni civile, în sumă de 300 lei.

A solicitat Buzulan Maria constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, încasarea din contul statului suma de 100 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și 300 lei cheltuieli de judecată.

Prin hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată depusă de către Buzulan Maria împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Primăria or. Căușeni și executorul judecătoresc Vladimir Bezede cu privire la constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, încasarea prejudiciului material și repararea prejudiciului moral a fost admisă parțial.

A fost constatat încălcarea dreptului reclamantei Buzulan Maria la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 26 iunie 2009 a Judecătoriei Căușeni.

S-a dispus încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul Mariei Buzulan suma de 48 000 de lei – cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Judecătoriei Căușeni din 26 iunie 2009, și suma de 300 lei – cu titlu de cheltuielile de asistență juridică. În rest, pretențiile au fost respinse ca neîntemeiate (f.d. 102, 108-115).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a considerat că probele anexate la dosar justifică pretențiile invocate în acțiune.

Manifestînd dezacord față de hotărârea primei instanțe, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, la 14 martie 2018 a contestat-o cu apel, solicitînd casarea hotărârii contestate, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

Prin decizia din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, fiind menținută hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 158, 159-168).

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că prima instanță a elucidat toate circumstanțele pricinii, a apreciat obiectiv și sub toate aspectele probele administrate la dosar și în consecință a fost emisă o soluție corectă.

Invocînd ilegalitatea deciziei instanței de apel, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, la 23 noiembrie 2018, a contestat-o cu recurs solicitînd admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

În motivarea recursului s-a invocat că atît instanța de apel, cît și prima instanță nu au constatat toate circumstanțele importante pentru soluționarea corectă a cauzei, fiind încălcate normele de drept procedural și aplicate eronat normele de drept material.

Totodată, recurentul a specificat că în scopul de a sancționa pasivitatea autorităților de a executa hotărârile judecătorești, intimatul/reclamant ar fi trebuit să sesizeze instanța de judecată cu o contestație în recurs, în conformitate cu Codul de executare, pentru a se plînge de acțiunile sau inacțiunile executorului judecătoresc, la fel și încheierile emise de acesta, și să inițieze o acțiune disciplinară împotriva executorului, pentru ca astfel să fie constatată vinovăția acestuia.

Potrivit art. 434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Instanța de recurs constată că la dosar este atașată scrisoarea Curții de Apel Chișinău din 25 octombrie 2018, prin care a fost expediată în adresa părților copia deciziei instanței de apel (f.d. 169), fiind recepționată de către recurent la 22 noiembrie 2018 (f.d. 179).

Prin urmare, Colegiul constată că recursul a fost declarat în termen.

Copia recursului a fost expediată în adresa intimaților la 11 februarie 2019, iar la 6 martie 2019, în adresa Curții Supreme de Justiție a parvenit referința prin care intimata Buzulan Maria a solicitat respingerea recursului.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acestuia.

Examinînd temeiurile de admisibilitate ale recursului în raport cu materialele cauzei civile, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În favoarea concluziei enunțate se invocă următoarele argumente.

În conformitate cu art. 439 alin. (3) Codul de procedură civilă, judecătorul raportor a verificat dacă recursul este formulat de persoana în drept să-l declare, dacă este depus în termen și dacă nu a fost examinat anterior, și a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în mod legal.

Materialele cauzei certifică faptul că recursul nu a fost examinat anterior, fiind respectate, totodată, dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă.

Audiind raportul verbal al judecătorului-raportor și verificînd încadrarea în dispozițiile art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă a temeiurilor

invocate în recurs, precum și având în vedere poziția formulată în referință, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, din următoarele considerente.

Ab initio, în conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. În cazul respectiv, judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

În același context, instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil garantate de articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în special, de dreptul de acces la o instanță și de dreptul de a fi auzit (a se vedea, de exemplu, Erfar – Avef v. Grecia, 27 martie 2014, parag. 39 – 40; Lebedinschi v. Republica Moldova, 16 septembrie 2015, parag. 32).

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal al unei persoane poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, condițiile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, inter alia, Marc Brauer v. Germania, 1 septembrie 2016, parag. 34; Miessen v. Belgia, 16 octombrie 2016, parag. 64; Samardžić v. Croația, 20 iulie 2017, parag. 28).

Astfel, în conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

În aceeași ordine de idei, alin. (2) și (3) ale art. 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alineatul (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, reglementările referitoare la formalitățile și termenele impuse de articolele 433 și 432 alin. (2)-(4) din Codul de procedură civilă sunt formulate suficient de clar și urmăresc protejarea interesului părții, dar și competența asigurării interpretării unitare a legii de către Curtea Supremă de Justiție. Aceste limitări urmăresc un scop legitim, îndeplinind cerințele securității juridice și buneii-administrări a justiției (a se vedea, mutatis mutandis, Benjamin Nersesyan v. Armenia, 19 ianuarie 2010, parag. 22; Erfar – Avef, ibidem, parag. 41, Marc Brauer, ibidem, parag. 35; Miessen, ibidem, parag. 67; Trevisanato v. Italia, 16 decembrie 2016, parag. 36 – 37, Sturm v. Luxemburg, 27 iunie 2017, parag. 36).

Din perspectiva acestor drepturi garantate de Convenția Europeană, completul Colegiului de control judiciar își propune să verifice esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate, în limitele în care au fost formulate, întrunesc condițiile necesare pentru a declara admisibilă cererea acestuia.

În speță, instanța observă că recurentul Ministerul Justiției al Republicii Moldova a criticat decizia Curții de Apel Chișinău din 26 septembrie 2018 în baza articolului 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, așa cum este prevăzut, în mod obligatoriu, la articolul 437 alin. (1), lit. f) din același cod.

Din analiza minuțioasă a conținutului cererii de recurs în raport cu decizia contestată/procedura în ansamblu, reiese în mod cert că recurentul a reluat criticile formulate în faza procesuală anterioară și asupra cărora instanța de apel s-a pronunțat detaliat.

Pe baza celor prezentate, completul Colegiului constată că observațiile recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu dezvăluie nici o aparență a încălcării normelor de drept material sau procedural, dar nici a încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin urmare, temeiurile inserate în cererea de recurs nu pot fi calificate ca esențiale și nu ar putea obliga instanța de recurs să primească cererea de recurs spre examinare în fond și, eventual, să caseze/modifice hotărârea judecătorească contestată. În mod corespunzător, punctele de vedere al recurenteii nu sunt compatibile cu cerințele prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă, iar, în consecință, recursul dedus judecătii nu corespunde condiției de a fi „efectiv” (a se vedea, de exemplu, Petrovic v. Luxemburg, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, Sturm v. Luxemburg, ibidem, parag. 32).

Din aceste raționamente, instanța de judecată reține existența temeiului prevăzut la art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare situație, conjunctura stabilită mai sus confirmă lipsa unui formalism excesiv și respectarea unui raport rezonabil de proporționalitate dintre scopul urmărit și mijloacele folosite, iar, în opinia instanței, însăși substanța dreptului de acces la instanță nu a fost afectată.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi audiat”, garantat de art. 6 parag. 1 din Convenție, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea, inter alia, Helle v. Finlanda, 19 decembrie 1997, parag. 55; Latourniere v. Franța, 10 decembrie 2002, parag. 2; Hansen v. Norvegia, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). De fapt, în concepția instanței europene, art. 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în prezenta cauză (a se vedea, mutatis mutandis, Kukkonen v. Finlanda (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; Benjamin Nersesyan, ibidem, parag. 23 – 24; Akaki Tchaghiashvili, ibidem, parag. 34 sau Papaioannou v. Grecia, 2 iunie 2016, parag. 45).

În conformitate cu art. 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Astfel, având în vedere circumstanțele stabilite supra, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție decide în

mod unanim că recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, 432, 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă al RM, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecător:

Ala Cobăneanu

judecătorii

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu